

Zc
5587

Q. K. 264, 14.

❦ (I) ❦

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQVE
V I R O
GEORGIO HENRICO MARTINO
LIBERALIVM ARTIVM MAGISTRO
S. P. D.
IOANNES FRIDERICVS NOBISIYS
A. M. ET CON-RECT. ZVICKAVIENSIS.

In eo super cum essem, Amice Carissime, ut aliquod facerem iter, non illud quidem tam longum, quam superiora illa, sed quod tamen ad meas, ut nunc sunt, rationes literatas aliquantum spectare videbatur et valere: venit ad me epistola TVA plena ut deliciarum, ita querelarum; in qua non modo, quid sis? quod tandiu silerem? miraris, et cum aliqua querela quaeris, verum etiam certiozem me facis, TE, meas delicias, summos esse philosophicorum honorum gradus proxime assequaturum. Qui duplex nuncius dupliciter me adfecit; dolore alter, alter gaudio. Atque de priore illo quidem genere, quod de silentio mecum exposulas, satis, ut arbitror, purgatus TIBI iam ero, nisi quidem, quod bis accidit, tertium itidem nobis nec opinantibus euenit, ut, quas TIBI missi eres trium verborum literas minus recte acceperis. Sed haec hactenus. Venio ad rem ipsam, hoc est, gradum honoris philosophici amplissimum. Quem ego cum adsequerer ante hos actio annos, memini, a TE accipere gratulationem et amoris, et eruditionis plenissimam. Quamobrem, ubi primum TVVS de TVO proxime futuro honore nuncius ad me venit, venit etiam mihi in mentem cogitare de meo TIBI debito officio, quod, ut par pari referam, suo quidem iure videbatur postulare. Neque enim adeo sum aut immemor, ut, quae acceperim beneficis, facile obliuiscar; aut ingratus, ut ea, si qua facere possum ratione, reonerare nolim: Illud me angebat et male habebat, quod erat periculum, ne satis desungi hoc officio possem. Instabat iter; instabat dies TIBI honorificus; instabant praeter meas illas publicas priuatae quaedam occupationes et literatae et domesticae. Tum habebam in manibus aliquod opus duplex, quod ego liberer, si qua fieri posset, perficerem; sed quod, ut principia dant sese nimis turbulenta, depositum de manibus resumere vix potero. Fit enim, nescio quomodo, ut, si quid literatae rei cogito exarare, coeptis interuenire soleat occupationum

(*)

con-

15263

concurfus tantus, ut nunquam maior. Iam vero ad has turbas accedit noua quaedam res, eaque nec opinata, ut me iam ex itinere reducem factum conueniat uisatque communis aliquis amicus, cui per aliquot annos non uiso, facere non possum, quin iucundo hospiti hospes non inhumanus temporis aliquid tribuam.

Haber, mi MARTINE, quid sit? quod, si plane nihil ad TE gratulationis mitterem, mirari non debebas. Atque etiam praeterea, quod aliud ex alio me impediatur, unde me expedire nec hodie quidem satis possum, est aliquod aliud, quod, ut consilium TIBI gratulandi fere totum abiiciam, probe abest, quia faciat. Ut enim uno uerbo, quid sit illud, expediam, satis apud animum meum constituere in re trepida non possum, quo potissimum modo TIBI gratuler. Priuatimne an publice? Si publice, num quo carmine, ut olim TV mihi? An commentatione quadam? An denique nuda quadam epistola? Publice mallem; ut et par pari referam, nec parce nimis, aut arroganter facere uelle uidear. Carmine nec uolo, nec possum in praesenti tempore. Nolo, quia nimis est peruulgata res, et quae minus expectationi TVAE responderet. Non possum, quia, quae sunt carmen scribenti prope necessaria, fecesum et otia non habeo, tum habeo, quod mihi meaeque musae ex hac parte prospiciam; atque, ne quid temere mihi excidat, caueam. Sunt enim, quod nunquam putau, qui me aliquem poetam dicunt esse. Num, quod dicunt, sentiant, et uere sentiant, minus laboro; dicunt certe quidem, atque scribunt hoc etiam de me. Vide, quam sint homines in suis ipsorum et uitiis et uirtutibus cognoscendis coeci. Ego sattem, nec unquam antea, quod ipse nosti, nec iam adhuc in me cognoui aliquam probabilem poemata condendi facultatem. Versus enim pangere, hoc est, uerborum pedestrium saepe uolentium aciem equestrem instruere, id uero nec facultas probabilis, et ars est peruulgata. Componere autem poemata; hoc est diuiniore quodam adflatu, ueterum, eorundemque optimorum quorumque poetarum more, ea proferre, quae scite excogitata, sciitiusque enunciata homines in admirationem sui rapiunt, hoc uero opus, hic labor est, nec communis multorum, et mihi profecto non proprius. Nihil tamen minus, quod dixi, fuerunt, et illi quidem nec illiterati et recte intelligentes, qui mihi, uel inscienti et inuito ita hoc tribuerunt, ut et colligendorum publicandorumque meorum carminum, quae Lucretius luueniles inscripti, auctores mihi fuerint, et, quod magis sum miratus, ignoto mihi scripserint, meamque facultatem, si diis placet, poeticam laudibus extulerint. Atque uel his ipsis diebus, quod praescire dixerim, nec opinatus literas accepi laudis et humanitatis plenissimas ab eruditissima quadam et generosae gentis matrona, quae mihi nomine tantum nota, suis nec meritis laudibus

honeste-

honestat carmen meum illud praecipue, quod in obitum beati Ducis bellici de ROEMER, ex officio tanquam aliquod symbolum adieci reliquis nostrorum Collegiorum carminibus, in quo, quam vere Romanus fuerit ille, ex virtutibus Romanis istis quatuor principalibus, quam vere Christianus, e christianis ipsi propriis virtutibus monstratum iui. Quod ego non tam gloriae causa, (quamquam apud TE, veterem amicum amico gloriari licet) sed ideo adieci, ut, quam non temere debeam posthac carmina scribere, intelligas. Quod si enim vel eiusmodi symbola mea meae musae fautores fauricesque iam dicunt esse poemata, quid non expectarent a me, si quem ad Artium Magistrum Magister scriberem, ipsique honorem hunc variorum magistro digni versibus gratulari publice vellem? Quare, si-ve sit falsa illorum de me opinio, sius, quod ipse dubito, vera: committere satis non debeo, ut aliquid promam eiusmodi, quod nec ipsorum expectationi, nec nostrae utriusque dignitati satis respondeat, et faciat tamen, ut mihi metipse adulari, tum, quod illi de me opinantur, ac dicunt scribuntque, id re ipsa ostendere, aut ostentare magis velle videar.

Vides, mi MARTINE, quid sit, quod ego TIBI gratulari, publice illud quidem, neque tamen carmine quodam volui potuique. Sequitur, ut, quare nulla quadam epistola, non iusta quadam commentatione gratuler, exponam. Quamquam, quorsum haec disputo? neque enim aut communis nostra, eaque non nupera, sed per vetus amicitia patitur, aut TVA modestia, ut, quam non possum, quod velim, TIBI mittere doctum nescio quod opus, longa oratione doceam, vel, quod profecto non postulas, excusam. Excusat me, proque me loquitur res ipsa, atque etiam hanc officii partem omisam

Excusat breuitas temporis ipsa meam.

Est enim illud in angustiis, quam initio putabam, sciebamque, spatium, neque in unum aliquem diem, sed, quoniam operae et vectores properant, iam in paucissimas etiam horas conclusum. Quare vel adsidente etiam illo meo, quem dixi, amico, vel potius, vere ut dicam, scribente hanc ipsam, quam illi dixi epistolam, manum operi admoueo, atque, ne TE, meque longis ambagibus ultra, quam par est, teneam, in arcem rei ita inuado, ut quod mihi primum in mentem venit, scribi iubeam; et illo quidem sermone scribi, qui, quoniam mihi iam quotidianus, maximeque familiaris est, citissime, ut aliqua, qualis eacunque demum sit, gratulatio nascatur, faciet. Et quoniam in mentem venit, nec privatim satis eam mittere, (typis enim imprimi tamen curabo) nec satis publice, (publicari enim vltierius hanc paucorum exemplorum epistolam, et cum hominibus pluribus, quam TIBI mihi que amicis simis communicari nolo:) ponam TIBI ante oculos hanc epistolam in forma, ut Papaei barbatae dicunt, semi-publica

Quo in genere ita versabor, ut, quoniam non iustum, quam tractem, materiam mihi subiicio, sed quo me cunque rapit tempestas, deseror, primo loco de TE, tum, quod nec male interpretaberis, et libenter olim saltem audiuisti legisique, de me verba faciam. Atque TIBI quidem amico amicissimus gratulabor: de me vero quaedam TIBI scribam literata, quae in superioribus meis epistolis maximam partem familiaribus attingere vel per temporis breuitatem, vel per rerum non nisi nuperrime gestarum, aut visarum potius auditarumque nouitatem adhuc scribere non potui.

Iam de TE carissimo mihi homine quid mihi putas iucundius accidere nunciarique potuisse, quam id, quod tandem, sero licet, in animum induxisti, ut, peractis in academia iam nouem circiter annis, summus in philosophia honores caperes. Etsi enim fere, quae minus expectantur, laetiora dicuntur esse, tamen hic de TVO honore nuncius iamdudum expectatus ideo mihi laetissimus est, quia TIBI iam longo abhinc tempore, ut eum caperes, auctor fui suaeforque. TV vero, quae es modestia, ut in omnibus, ita literatis potissimum rebus rem ipsam semper, hoc est, doctrinam et eruditionem, quam rei signum externum, hoc est, aliquos honores praeoptasti, ut parum abesset, quum, quod alii summum ac primum iudicant, id TV in omni vita multorum more negligere velle, atque adeo liberalium artium semper esse minister, Magister dici velle nunquam videreris. Quamobrem magnopere habeo, quod et TIBI, et mihi gratuler; TIBI, qui mutato priore consilio honorem ipsum hodie capessis; mihi quod ad mutandum consilium consilio meo, meoque exemplo aliquid contulisse, atque adeo tandem TE compulisse mihi videor. Nunc habet omnis gratulatio, nisi quidem ex ore magis, quam ex corde proficiscitur, triplicem potissimum vim: Primam illam, ut, quam gratum sit nobis id, quod alteri quasi praeteritum contigit, significemus, tum, ut gratias agamus communes, quasque praesentes Deo, pro illa, quo quem adfecit beneficio, denique, ut pro futura alterius felicitate ac salute Deum precemur, et ita precemur, ut, hoc potissimum, quod illi euentire iussit, beneficium, maxime iubeat esse diuturnum, maximeque fructuosum. Haec igitur triplex ratio quam in me cadat, quamque, ut a primo ordiar, gratum mihi sit eorum, quibus TV fruereis, bonorum genus omnium illud maxime, quo proximis his diebus potitus es, vel inde poteris cognoscere, quod, si cuiusquam unquam, TVA certe causa vehementer cupio debeoque. TV enim non ex breui nescio quo tempore, sed iam quindecim amplius annos mihi cognitus, semper talis mihi visus es, qualis, qui et ad summae quaeuis vult aspirare in litterarum doctrina, et qui in amicitia colenda singulare tenet artificium, esse omnino debet. Neque vero vel in hoc genere, vel si quid amplius

in laudem TVAM dicturus sum, quidquam TVIS auribus dare videri volo. Est enim adulatio et haec ipsa vacuitas, quam in TE ipso summam, ne dicam solam semper cognoui, et illud vitium, quo TV in aliis nullum magis es aspernatus: veritatis autem studium illud est, quod et TVI ipsius semper esse cognoui proprium, et in aliis a TE fieri plurimum. Quae ratio, nisi quidem falsior, ipsa illa ad amicitiam nostram et ingrediendam princeps extitit, et ad conservandam adiutrix maxima. Nam si, quo maior est animorum studiorumque similitudo, eo maior amicitia: mirari nec TV debes, nec solitus vquam ego sum, nos, qui pro se quisque veritatem amplexi maxime sumus, animique sinceritatem secuti maxime, coniunctissima semper in amicitia vixisse, nec vquam commisisse, ut, quod in pueris nobis necesse coeptum est amicitiae vinculum, vel invidia, vel suspicione, vel similitate, vel temporis aut locorum denique longinquitate rumpetur. Atque est haec sane virtutis natura, ut, quum ipsa per se sit amabilis, ac vel in prima hominum eius studiosorum notitia amores sui excitet mirabiles, tum amari adeo nunquam desinat, ut in diem existat amabilior. Nolo ego commemorare ac persequi maxima minima, quae nos in schola et academia coniunctissimi homines mutuo amore, consilio, auxilio, gaudio, egimus, vidimus, audiimus. Tantum habeto, dulcissimam mihi esse recordationem nostrae potissimum Wollianae societatis theologiae, in qua TV me seniore senior cum laude secutus es; tum illius Wolfianae controuersiae philosophicae, in qua illo ipso summo philosopho censore epistolam ad TE scriptam publicavi. Sed nolo, quae sunt innumerabilia, et TIBI per se adhuc nota, repetere. Volo magis, ac debes etiam, quam sis TVA noua dignitate philosophica dignus, etiam eo monstrare, quod ad TVVM illud philosophiae studium adiunxeris liberalium artium partem eam, quam qui exercent, nisi ad maxime rarum genus hominum eruditorum, tamen ad maxime clarum referuntur; recentiorum prae linguarum Anglicanae, Gallicae, Italicae notitiam. Quarum in posteriore, si recte memini, iam aliquot ante annos communicasti mecum aliquam Comœdiam a TE interprete accurate conuersam; in illa vero media lingua, Gallica, TVAS ipse litteras mihi scribis; in priore autem illa, Anglicana, proxime nescio quid libelli TE item interpretaturum esse, mihi nunciasti. De illa vero commentatione latina, quam in manibus habes, quamque mihi itidem amico amicus, antea quam publicares, misisti, quid dicam? Summi TVI, qui TIBI iam obtigerunt, in philosophia honores, sunt isti quidam magni, et, si externam spectes gloriam, maximi, me tamen, quid me? optimo quoque iudice, ita comparati, ut TE, talem, tamque in omni artium genere praeclare versatum hominem non iam ornent ipsi, quam a TE ornentur. Praeclara virtus, quam veluti corpus

umbra, sic honor et gloria sequitur: Praeclarior tamen honor et gloria, cui praecit ac faciem praefert virtus. Praeclare itaque agitur cum eo, cui externus aliquis honos habetur, multo tamen praeclearius cum eo, cui merito dudum habetur. Quare, mi MARTINE, quanti putas ad TVAM laudem interesse, quod is et habetis, et dicetis, et es, qui, quod iam assequeris virtutis praemium, non heri demum, aut nudius tertius cum hoc externo honoris signo, sed iam pridem TVIS praecclare cogitatis, dictis, factis, es assequutus? Quarum praecclare gestarum rerum quum me socium saepe habueris, quid ni iam gaudii socium habeas?

Habes primam officii mei partem expletam, hoc est, gaudii mei veri ac ingenui significationem. Sequitur altera gratulationis pars, et item tertia, quam utramque in tria, ut dicunt verba concludam. Gratias pro TE TVISque feliciter adhuc tractatis studiis Deo maximas ago, et, quod alii naturae faurici, suae ipsorum diligentiae, patronis ac fautoribus, id ego huic fautori, patrique et patrono optimo maximo ita tribuo, ut, quod tertium genus est gratulationis, enixis ipsum precibus supplicem orem, velit, quod unum optatum optanda TIBI pleraque omnia complectitur, velit, inquam, TIBI post haec hodierna limina breui plenas honoris fores aperire, atque adeo facere, ut quodam in munere publico, eademque maxime honorifico maximeque fructuoso possis, quidquid solidae amplissimaeque doctrinae, ipso adiuvante, TIBI adhuc comparasti, et tanquam aliquem thesaurum condidisti, id omne, ipsum in gloriam, in honorem TVI, in usum rei publicae promere, cumulateque impendere.

Sed quae potissimum de TE hac in epistola dicere volui debuique, ea dixi fere. Venio ad locum eum, quem ante constitui de me meisque fore rationibus, idque propterea, quoniam in hoc genere et meum aliquod officium agitur pro TVO illo mei amantissimo mearumque rationum studiosissimo animo, et dudum ipse existimaui, oportere me accuratius ad TE de his rebus scribere. Iam credo ego, si de litteratis meis rebus TIBI scribere me velle legis ac intelligis, TIBI statim de duabus potissimum rebus in mentem venire: aut de mea viuendi docendique ratione, aut de bibliotheca nostra publica copiosissima. Nec vero de utraque scribere, et publice aliquando scribere nolo, et fecissem forte dudum, ut scriberem, nisi partim essent, qui aut meae, aut suae ipsorum gloriae inuiderent, partim horarum tanta esset paucitas ad priuata mea studia reliquarum, aut si reliquarum, certe minus continuarum, sed ita aut publicis aut familiaribus interpellationibus interruptarum, ut ad aliquam inchoatam rem non nisi ex intervallo possem recurrere. Quare, ne longior hoc loco sim, quam necesse est, omittam, aut in commodius saltem tempus reuertam et haec bina, et illud, quod TIBI tertium

tertium poterat in mentem venire, quodque superioribus TVIS litteris enibi nunciatis; meae puto commentationis de Theologo Politico frustra Lipsiae quaesita exempla. Quae res ipsa per se levis, mihi tamen eo molesta est, quod et aliarum mearum commentationum vix unam, illius vero, de nimio Matheos studio, (hoc est, ardore; non perspicacia; ut est illa callida interpretatio) paucissima habeo reliqua, et earum tamen interdum valde opus vsusque venit: adque vel apud borum ipsorum, quos TIBI sum narraturus, aliquos viros.

Viros itaque, non me ipse, sed viros TIBI narrabo, quorum, (si me, measque, ut nunc sunt, rationes considero,) aut notitiam, aut amicitiam in maxima meae voluptatis parte pono. Neque tamen aut eos viros puto, qui, quoniam TIBI noti iam sunt, nobis quasi domestici sunt, (Zuickauiensis et Annaebergensis puto viros eruditos) aut eos, qui non TIBI, non nobis solum, sed omnibus, qui hodiernam rem publicam literatam non prorsus ignorant, sunt notissimi. Quo loco continentur ii, quos in itineribus meis literatis cognoui viros doctos, atque summos etiam. Quid enim TIBI pluribus verbis commemorem ac repetam Gercenses, Ienenses, Vinarientes, Numburgenses, Portenses, Halenses, Vitebergenses, Nordhusenses, Goettingenses denique viros quos conueni, celebratissimos. Sed de Goettingensibus quidem hoc unum moneam, virum illum principem, MOSHEMIUM, et doctrina, et modestia ac humanitate prorsus admirabilem, missis, quibus iterum me honestavit, litteris, benevole excepisse, suoque suffragio dignum iudicasse iuuenem eum, quem ipsi commendavi. Neque tamen possum facere, quin huc addam id, quod habeam Zuickaviae, celebratissimi viri, qui reipublicae literatae nunc quasi a secretis est, HEVMANNI D. commilitonem quendam olim Zizae scholasticum, cuius ego nomine et Cel. HEVMANNO salutem per litteras nunciaui, et HEVMANNI nomine per suas ad me litteras ita iubentis salutem huc renunciaui nostro. Sed quemadmodum celebratissimos illos viros TIBI exponere non attinet, quos ante hos binos annos, cum versus occidentem proficiscerer, cognoui, ita nec illos, quos, cum superiore anno versus orientem per oppidum patriam Annaebergam, tum Freybergam ac Dresdam petii Lusatiam, Silesiamque. Quid enim ex me demum cognoscere opus est, qui, quales quantique sint illi nostri celebratissimi Saxoniae Duemviri HERRMANNVS, et AMENDIVS? De ipsorum eruditione et humanitate quid quaeris? Sequitur ex omni multitudine consentiens vox, esse hos VIROS in vtroque genere prorsus singulares. Quamobrem ad affirmandam hanc communem laudem nihil opus est mea consentiente vocula, meaque nescio qua mihi ipsi magis honorifica expositione, quanta cum gratia me coram exceperint. Quod idem, dici non potest, quanto cum amore fecerint cel. SCHOETIGENIVS ac KREISIGIVS,

tum

tum Freybergae S. Ven. WILISCHIVS uterque, ac cel. BIEDERMANNVS, quem vere talem esse cognoui, qualem ex ipsius nomine germanico, e scriptis doctissimis, ex ipsius ad me datis saepe literis iudicavi. Nec aegre vult, quod ego, quia mihi partem Actorum suorum inscripsit, inscripsi meos Lusius Iuueniles. Ex illis vero Lusatae ornamentis vnius instar omnium cel. BAVMEISTERI, at cuius viri! non dicam eruditionem, (hanc enim quoturquisque eruditus non miratur?) sed humanitatem vel eo possem nomine laudare, quod me nuper item humanissimis dignatus est literis. Sed nolo ego nec hunc, nec GERLACHIVM, nec BVCHERVM, nec ZEISKIVM, nec SEIDELIVM, nec TAVBNERVM, viros doctissimos aequae, ac humanissimos per se TIBI notos notiores facere; illud monam, priores illos binos hodie collegas Zittaviae, olim succedentes sibi fuisse Rectores scholae Vittebergensis, et GERLACHIVM quidem verberne latine scribentem. dignitate nunc praecedentem BVCHERO, tum ipsi Professori simul Vitteb. Exit. successisse. Vittebergensem olim Doctorem publ. aliam tanquam aliquam coronam Lusatae apponam, hoc est, Consult. SPECHTIUM, I. V. D. et Budisfae Synd. quem virum, mihi velim credas affirmanti, unum ex illis esse, quos in vita humanissimos et elegantissimos vidi; et in quo, sicut in doctis Lusatis plerisque omnibus, animadverti quasdam virtutes quasi haereditate acceptas ab ipsorum Cel. Vittebergensi, quem item olim humanissimum inveni, praeceptore communi BERGERO. Huc nisi adderem nostrum, qui iam Budisfae floret, amicum, ROESNERVM I. V. D. sane essem iniurius, et in ipsius singularem, qua me exceperit, et in TVAM ipsius, qui amicus amicos omitti non vis, amicitiam. Prope abest, quin faciam, ut hic inter strepat anser olores. Nayrem. Rideat. Inveni ego prope Budisfam in vico Goeda puellam Vandalicam, rustici filiam, os humerosque seruae similem, etsi adourentem cum anserere, locutam tamen mecum latine, gallice, italice. Sed redeam ad olores, hoc est viros doctos; neque tamen eos, qui sunt in oppido oloribus quasi sacro, Cygnea, seu Zuickavia.

Nostris fere homines doctos probosque. Quare tandem aliquando ex multis diuerticulis, quae solent esse familiarium, nec ante cogitarum epistolarum communia, tum mihi, si tecum nugor, propria, in viam non tam redeo, quam velis ad propositum, venio; ut in hac exponam adhuc reliqua epistola, non vitas, sed nomina saltem praestantium virorum, quos mihi aut fautores, aut novos amicos, TIBI veteri amico iam pridem ignotos esse nolui. Quod ego consilium, quia octavam iam paginam, nec opinans, procedentem video, prope abest, quin cum hasta et calamo abiiciam, inque aliud tempus reiiciam. Sed is ego sum, qui, quod coepit, lubenter perficit, nec unquam vel librum semel legi coeptum dema-

de manibus, nisi perlectum deponam, ita, ut hoc modo, quos nuper per iocum lussumque numeravi, centum amplius libros maximos minimos totos perlegerim. Sed ad institutum pergam.

Inter hos itaque, quos dicturus sum, doctos viros, principem locum (de Excellentissimo enim nostro Comite a SOLMS, qui et musas ipse, et nos, musarum cultores, mira gratia complectitur, dicere non audeo) teneat igitur primas VEIDLICHUS I. V. D. Regius in arce et Praefectura nobis proxima Visenburgenſi Praefectus. Hic vir optimus optimo patre usus, itemque Praefecto Regio, coqua Roeblicenſi, diuino praeditus ingenio, non ad meras actiones forenses, sed ad omne id, quod in eruditione summum est, natus, iam in academia vestra olim publice docuit. Docti enim viri, Doctorisque nomen et honores sua virtute, sua eruditione sibi peperit. Neque vero in Iuris tantum scientia, inque Philosophia plurimum valet, sed in literis etiam humanioribus, et, quod caput est, in arte poetica eo peruenit, ut Horatii, aliorumque optimorum quorumque postarum praecepta locaque optima et teneat optime, et optime suis elegantissimis poematibus exprimat, tum ex utrisque etiam pleraque omnia ad hunc usque diem memoriter possit recitare. Neque tamen verbis suis abutitur ad traducendos homines, quod ii solent facere, qui aliis in rebus eruditis, praesertim in Latinitate plane rudes, planaque ignorantes, iisque, quos, praesertim latine eruditor, vident, invidentes detrahentesque id agunt, ut, quia malam ob mentem, maleque dicendi libidinem Deo hominibusque displicent: suis saltem rhythmis, nisi placeant magnopere, tamen, quod alias histrionum est, risum moueant et cachinnum. Quanquam, etiam si magno conatu moueant, saepe tamen, tantum abest, ut quidquam promoueant, ut ne cor quidem lapideum misere petiturum orptheo more possint mouere. Atque etiam quod sunt, qui libenter adiuuent suis conuiuibus rhythmicos, (de barbaris barbare loquendum est,) faciunt hi non fauore quodam, ut illi gloriantur, sed ut conuiuibus suis apponant, quem rideant, cuiusque temerariis salibus gaudeant; saepe tamen id nimium patienter vtrumque. Est autem haec sane non hominum liberalium, sed infima et miserrima conditio seruorum, ita se parasse, dominis et populo ut placerent, quas fecissent fabulas. Eant nunc cum suis nugis, ineptiis et calumniis, atque sua se iactantes ignorantia, doctos, quos ne intelligunt quidem, probosque, a quibus nec laesi, nec laceſſiti quidem unquam sunt viros caullentur, et horum facietis tanquam quibusdam spoliis detractis locupletent exornentque miseris suas ac steriles nugis iniustaque calumnias. Sed valeat indoctum hoc ac improbum genus hominum.

Ad homines bonos, doctosque viros redeamus. Illius igitur, quem dixi, viri optimi optimus vicinus est Sacerdos, qui et in ipsa illa arce Visenburgenſi,

(**)

et

et in proxima illi villa Schoenauensi sacris praesertim, vir et pietate, et eruditione in paucis clarus. Quo in laudando nolo multus esse, ne partium studio quidquam dare velle videar. Fuit enim ab anno 1610 cccxxii. usque ad xviii. is, qui hodie sum ego, Con-Rector Zuickau Succedentibus ipsi, nominis TVI viro docto, MARTINO, et, cui ego ante hos nondum tres annos successi, BRVCKNERO, utroque mortuo. Sed de KRAVSIO meo, hoc enim ipsi nomen est, quis et qualis sit, quaerere potes et scire e Celebratissimo IOECHERO, D. et Prof. Lipsi, quippe qui illo, fratris tum praeceptore familiariter usus est. Quid quaeris? Est KRAVSIVS. M. non modo, in qua nunc versatur scientia Theologica versatissimus, ut, si qua de quaestione sacra coepit disserere, tanquam ex oceano, sic e dicendorum materia undique adfluente emergere vix possit; verum etiam in Philosophia, Philologiaeque tum speciatim, quod caput est, in Historia tam sacra, quam profana, ita, non dicam versatus, sed versutus, ut, quodcumque in seculum incidat, quascunque in tricas historicas maxime peregrinas, ille, sicut domi, undique se expediat. Sua, cum adhuc Lipsiae Magister publice doceret, scripta haec fere sunt: de Moralitate Affectuum; de Privilegio Paschato, de Vicariatu Suppliciorum, contra Socinianos. Nihil vir habet vitii, quam id, quod sua eruditione amplissima, suae academiae suae scholae cuidam non amplius inferuit. Neque tamen sacro sui numeri deest; sed ad vtrumque paratissimus, et huic, et hominibus omnibus cumulatissime, sibi soli nunquam satisfacit.

Plura persequi, nec KRAVSII modestia patitur, nec epistolae ratio, et magnitudo, nec festinatio denique, ut explicem, vel nominem potius, quos volui, hac ex regione viros eruditos reliquos. Agmen eorum ducunt Pastores Schneebergensis et Eybenstochensis Primarii; Viri, sine vitium spectes eorum, suae doctrinae, vere primarii. Quanquam prior ille, S. Rev. GRVNDIGIVS, TIBI iam inde ab Annabergensi Dioecesi regione notus est. Quare non nisi duo TIBI de isthoc significem: Capere me ex illius interdum congressu doctissimo amicissimoque voluptatem et utilitatem maximam; tum, quod pridem coepit, diarium, de rebus naturae curiosis, id iam ex interuallo ipsum redintegrare, proximeque eius ferculum novum esse appositurum. Sed altius adscendam in regiones TIBI ignotiores, et Eybenstochii Pastorem Prim. quem nuper demum, quod doleo, cognoui, praestantissimum excitem KICKEBV SCHIVM. Qui excellentis ingenii, excelsae animi vir attulit huc secum Gedano, (ibi enim iam sacerdos fuit,) non bibliothecam; hanc enim splendidissimam, ibi, ut tunc ipsius erant tempora, relictam vendidit, nec in itineribus suis, quae Holmiam, Goettingam, Lipsiam, et fecit, gestare secum potuit, sed attulit secum et mentem egregie altam; (aluit enim omni doctrinarum genere) et mores plane non vulgares. Ac in doctrina quidem,

quidem, quia nihil earum, quae sunt Theologum, Philosophum, Philologum, eundemque perfectum efficientes causae, artes literaeque, non dicam intactum reliquit, sed totum complexus est, difficile est constituere in illa omnium simul consummata scientia, quod potissimum ipsius ornamentum sit praecipuum. In Philosophia quidem et certavit cum vetere amico suo *cel.* HOLLMANNO Philosophero, cuius ego, cum Gottingae essem, in cogitando, dicendo docendoque alacritatem sum admiratus; et edidit documentum eius cognitionis non unum, praesertim Geographiam Mathematicam. In Theologia vero tantus est, ut semel iterumque ipsius nec petentis, nec scientis quidem habita sit ratio in creandis novis, quibus titulus est, Superintendentibus; atque vel in praesentia, viri cuiusdam celeberrimi, ad vos Lipsiam delati in locum amplissimum succedere, quod mihi quidem negat, tamen debere rumor est. De literis autem iis, quae ad humanitatem pertinent, praecipue historia tam politica, quam, quod caput est, literata, quantum vel in paucis, quibus esse cum ipso mihi contigit, horis, ab ipso profecerim, conscius mihi ipse sum. Nec vero ipso, nec ipsius bibliotheca nova lectissima per temporis brevitatem satis frui licuit. Atque hoc idem, quod mihi nuper cum ipso et domi suae et in itinere, (humanissime enim me Schneebergam usque comitatus est) versanti, idem hodie de illo scribenti mihi evenit, ut tanquam canis e Nilo bibam simul, simulque fugiam. Quod cum ita sit, collegam eius, in hac festinatione, doctum non minus ac probum virum, *Pl. Rev.* BECKIVM, M. Ephori nostri summe Ven. BECKII D. filium, non nisi nominare possum. Editurus hic proxime est, de Tranquillitate animi, librum. Properat oratio ad sacerdotem, olim campestre, hodie Buckauensem, KOERNERVM, virum probum et vere germanum; qui beati VINHOLDI, Rectoris olim et Bibliothecarii Zuickau. famulus cum esset, bibliotheca nostra publ. ita scite est usus, ut ex illa potissimum, tum e congressu cum variarum nationum hominibus, ad mirificam nescio quot linguarum notitiam peruenerit; neque vero leuem illam, sed tantam, ut, quas intelligit, praeter nostras aut eruditae tres, aut notiores illar, Italicam, Anglicam, linguas, Moscouiticam, Polonicam, Vandalicam, Sclauonicam; Bohemicam, Letticam, alias plerasque et ore possit et calamo tractare. Huius suae et linguarum et theologiae cognitionis hanc quaquam spernendam documentum nuper edidit vberissimum, eo, quod librum scripsit de papaeo anno Iubilaei, quem, e suis, quae possidet, multis multarum linguarum bibliis s. loca multa peregrina adferentem, vel ipsae nouellae literatae et doctissimum hoc in genere, et vehementissime scriptum censuerunt.

Sed ex his, quos dixi, viris discite omnes. Quid multiis? Hoc ego, quod saepe dixi, in nostra dioecesi Zuickauensi cum aliqua admiratione et voluptate

tan-

Zc 5587 QK

x 2343863
vd 18

tanquam aliquod praecipuum aniaduerto, ut virorum et omnino eruditiorum, et sacerdotum praecipue tam in oppidis, quam villis etiam sane doctissimorum maximus sit numerus, quem nec inire volo, aut possum, et ex quo plerique omnium praeter illud commune studium theologicum, in quodam alio suo prose quisque studio sibi proprio et peculiari fere excellunt. Quid enim praeter laudatos illos et alios plures commemorem CRVSIOS ENGELMANNOS, LORMANNOS, MARTIOS, MEISNEROS, MVLLEROS, NIEDNEROS, OERTELIOS, SCHIMPEERMANNOS, SPITZNEROS?

Ohe! iam satis est. Verbum non amplius addam, nisi haec tria solennia: EAVE, VALE, SALVE. EAVE igitur mihi, quem intus et in cute nosti, sincero amico et prorsus tali, qualem voluerunt esse veteres Germani nostri. Sed qui, quum inde maximam meam, si quam mereor, laudem capere studeo, ut vere candidus ac sincerus omnibus et videar, et dicas, et sim, optimeque erga optimos quosque animatus: tum inde maximam voluptatem capio, si qua ratione mihi amicis hominibus, ac TIBI praesertim, quam sim amice erga TE animatus, non tam dictis, quam factis, declarare possum.

Quae cum ita sint, quidquid officiorum a nobis aut amicitia, aut res tempusque postulat, id omne, neutro rogante, sicut adhuc, uterque praestabit: et cum alter ab altero, tum TV praesertim a me velim expectes. Quid verbis? TVA causa, quod pridem nosti, magnopere omnia volo ac cupio, atque debzo etiam. Sed VALE etiam; hoc est, non modo corporis, sed etiam animi ac fortunae bonis, quae in TE cadere possunt, omnibus; aut, si ita mauis, et rectius ut loquar, DEO semper propitio, patronis secundis, natura maxime faultrice semper vtete. Tum, quod tertium et ultimum est, a viris optimis, doctissimis, TIBIque et mihi amicissimis, Pl. Reuer. VELLERO, Diac. CLODIO M. Rect. et Bibl. SCHMIDIO M. collegis carissimis; denique ab adfidente, quem prima pagina obscure significauis, communi amico DENNLERO plurimum SALVE. Dab. Zuickauiae. die XX. Februar.

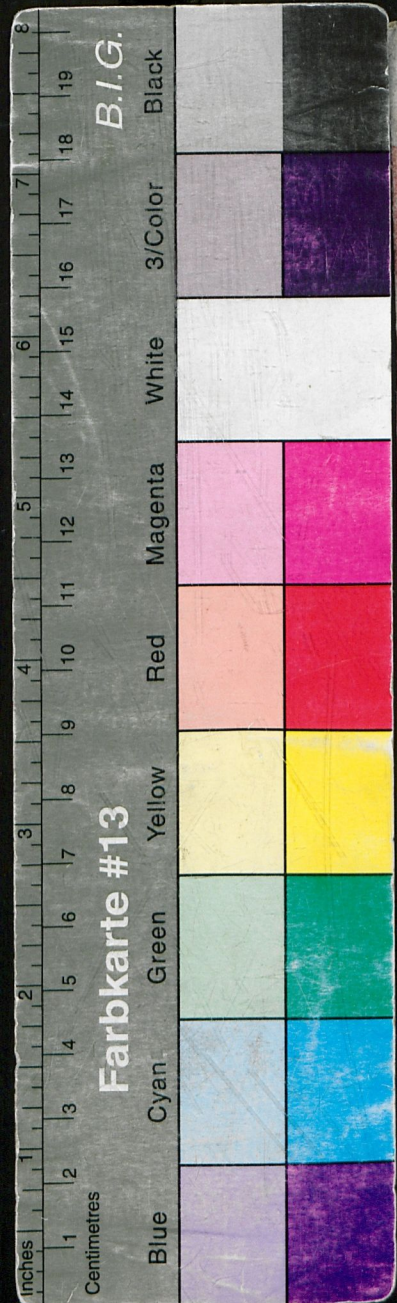
Anno R. S. c15 l5 cc LI.

ZVICKAVIAE,

Typis WUNDERLICHIANIS,

1505) * (50
505

115

Q. N. 263, 14.

Z c
5587

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
V I R O
GEORGIO HENRICO MARTINO
LIBERALIVM ARTIVM MAGISTRO
S. P. D.
IOANNES FRIDERICVS NOBISIYS
A. M. ET CON-RECT. ZVICKAVIENSIS.

In eo nuper cum essem, Amice Carissime, ut aliquod facerem iter, non illud quidem tam longum, quam superiora illa, sed quod tamen ad meas, et nunc sunt, rationes literatas aliquantum spectare videbatur et valere: venit ad me epistola TVA plena ut deliciarum, ita querelarum; in qua non modo, quid sis? quod tamdiu silem? miraris, et cum aliqua querela quaeris, verum etiam certiozem me facis, TE, meas delicias, summos esse philosophicorum honorum gradus proxime assequiturum. Qui duplex nuncius dupliciter me adfecit; dolore alter, alter gaudio. Atque de priore illo quidem genere, quod de silentio mecum expostulas, satis, ut arbitror, purgatus TIBI iam ero, nisi quidem, quod bis accidit, tertium itidem nobis nec opinantibus euenit, ut, quas TIBI misi vos trium verborum literas minus recte acceperis. Sed haec haecenus. Venio ad rem ipsam, hoc est, gradum honoris philosophici amplissimum. Quem ego cum adsequeretur ante hos actio annos, memini, a TE accipere gratulationem et amoris, et eruditionis plenissimam. Quamobrem, ubi primum TVVS de TVO proximo futuro honore nuncius ad me venit, venit etiam mihi in mentem cogitare de meo TIBI debito officio, quod, ut par pari referam, suo quidem iure videbatur postulare. Neque enim adeo sum aut immemor, ut, quae acceperim beneficis, facile obliuiscar; aut ingratus, ut ea, si qua facere possum ratione, remunerare nolim: Illud me angebat et male habebat, quod erat periculum, ne satis desungi hoc officio possem. Instabat iter; instabat dies TIBI honorificus; instabant praeter meas illas publicas priuatae quaedam occupationes et literatae et domesticae. Tum habebam in manibus aliquod opus duplex, quod ego libenter, si qua fieri posset, perficerem; sed quod, ut principia dant sese nimis turbulenta, depositum de manibus resumere vix potero. Erit enim, nescio quomodo, ut, si quid literatas rei cogito exarare, coeptis interuenire soleat occupationum

(*) con-

152/3